

ENTREVISTA A MARGARITA BOLADERAS, Membre del Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya

"Cada cop es presentaran més casos com el de l'Eluana"

ISMAEL CARBÓ

AVUI, 18 de febrer del 2009

Per què és tan difícil fer entrar en l'ordenament legal la despenalització de l'eutanàsia?

La Constitució parla de la dignitat de la persona, del dret a la vida, a la integritat física i moral. El que penalitza l'eutanàsia és el Codi Penal i, segons com s'interpretin els principis constitucionals, aquesta penalització no hi hauria de ser. Hi ha interpretacions diverses del Tribunal Constitucional sobre casos com els presos dels GRAPO i ETA o els testimonis de Jehovà. És un tema molt complex i no hi ha una posició definida sobre determinades conductes eugenètiques.

Hi ha les cures paliatives...

I també té una posició bastant sòlida i assentada a partir de les lleis espanyola i europees el fet que els tractaments mèdics han de ser acceptats pels malalts i que la voluntat del malalt és imprescindible per a qualsevol intervenció. Aleshores, quan es tracta de malalts que volen cessar un tractament, per les lleis vigents s'ha de respectar. I no sempre es fa.

D'on vénen les principals resistències? És un problema de les lleis, de grups, dels metges...?

Des del punt de vista de la professió mèdica, és obvi que molts professionals diuen que els han format per ajudar a viure o per fer viure. No obstant, hi ha tradicions que vénen de fa molts segles en què hi ha metges que diuen ajudar a viure, d'acord, però ajudar a no patir, també. Insisteixo que aquest és el tema. A la vida, de patiments n'hi ha i s'han de passar i no es poden evitar. Però hi ha sofriments absurds i gratuïts, com una agonia perllongada quan se sap que ja està tot fet... En la professió mèdica, hi ha qui això ja ho veu clar i qui pensa que posar-se en aquest camp pot provocar desconfiança en els pacients. És cert que en medicina la confiança és fonamental. Però també és cert que el pacient ha de poder confiar que el metge no el deixarà patir.

Els que s'hi oposen argumenten la possibilitat de conductes fraudulentas, per exemple la mort d'ancians per una herència o per reduir els costos de la seva atenció.

És el pendent rellescós de què parlen els que tenen por que si es comencen a acceptar casos d'ajuda a morir, després això agafi proporcions més grans i es trivialitzi la vida. És una altra raó de pes, però en totes les activitats humanes hi ha el perill que una activitat bona acabi fent-se fraudulentament. Però això no pot passar només en aquest tema.

Com es regula, això?

La llei belga i la holandesa deixen molt clar que en cas d'eutanàsia la mort ha de ser expressament i reiteradament sol·licitada i no induïda per ningú. Si es fes el pas de despenalitzar s'hauria de controlar d'una forma rigorosa. I ha de quedar clar que el subjecte és el pacient i la decisió l'ha de prendre només el pacient, que l'ha de comunicar a un metge i ho ha de valorar més d'un metge, desconnectats entre ells, per evitar frau.

Fins a quin punt pesa la consciència religiosa?

Pesa molt. L'oposició de l'Església catòlica és clara, contundent i reiterada al tema de l'eutanàsia. Ara l'Església defensa les cures paliatives i està d'acord que no hi ha d'haver acarnissament terapèutic, però anteriorment es discutien les diferents formes d'utilització de l'anestèsia.

També hi ha hagut problemes, amb això?

I tant. Quan Pius XII va contestar a les preguntes dels anestesiològics, l'any 1957, és perquè hi havia una discussió sobre si es podia fer o no. Jo distingeixo entre arguments i terminologia de poder perquè em sembla clar que hi ha grups de catòlics actius i vius que tenen una posició diferent de la posició oficial. No hi ha una única manera de veure-ho.

¿Estem a prop d'una despenalització de l'eutanàsia o el respecte a les voluntats sobre els tractaments? ¿Les institucions són conscients que hi ha una opinió pública sensibilitzada?

És prou explícita una enquesta publicada recentment que diu que el 79 per cent és partidari de regular això. Però l'Església catòlica té una actitud molt dura i les forces polítiques, com sempre, actuen amb criteris d'utilitat política. Hi ha moltes qüestions que fan difícil que es tiri endavant. I és una llàstima, perquè cada cop es presentaran més casos, com el d'Itàlia amb l'Eluana Englaro, la noia que va tenir un accident i ha estat 17 anys en coma vegetatiu i irreversible. El seu pare ha estat batallant perquè la desconnectessin, hi havia una sentència judicial favorable i els poders polítics han volgut impedir que es pugui fer. No pot ser que l'aparell pressioni així les persones i les famílies . El principi de respecte a la vida privada i a la dignitat està reconegut a totes les constitucions.

Davant d'instruments com les voluntats anticipades o el testament vital, hi ha qui al·lega que algunes persones se'n desdiuen al final.

Tots aquests documents porten la clàusula que és revocable en qualsevol moment i de forma verbal. També és veritat que aquests documents s'haurien de refer cada cert temps, perquè si no, algú els podria posar en dubte. En tot cas, hi hauria d'haver limitacions clares, supervisió i transparència total com a condicions necessàries i fonamentals. S'ha de considerar que ara ja hi ha problemes que ningú no resol i persones que ho estan passant molt malament. És una qüestió de drets fonamentals.